

Det talade ordet gäller

ÖB Micael Bydén
Rikskonferensen Folk och Försvar
Sälen, 14 januari 2019

Svensk försvarsförmåga

Vi låter Sverige vara i fred. Så att livet kan fortsätta som vanligt.

Vi lever i ett privilegierat hörn av en orolig värld. Vi får äta oss mätta. Vi får uttrycka vår åsikt. Vi får älska vem vi vill. Den friheten har vi, och den friheten vill vi ge våra barn.

Men det vanliga livet är ingen given gåva. Det vilar i våra egna händer. Det vackraste vi har – vår fred, vår frihet och vår säkerhet – måste vi slå vakt om, varje dag och varje stund.

Försvarsmaktens uppdrag är att värna Sveriges intressen och de värderingar vårt samhälle bygger på. För att göra det behöver vi samhällets stöd och förtroende.

För påfrestningar hanterar vi tillsammans. Allas insatser krävs för att rusta vårt samhälle att klara kris och krig. Vi fick en påminnelse om vår sårbarhet i somras, när torkan slog till och skogarna brann. Civila myndigheter och Försvarsmakten kämpade sida vid sida med släckningsarbetet. I det skarpa läget fick vi också stöd av våra partnerländer. Det var en bekräftelse på att samarbetet fungerade när det gällde och ett styrkebesked i utvecklingen av det nya totalförsvaret.

Sverige är nämligen ingen avkrok. Vårt lugna hörn av världen befinner sig i en militärstrategisk skärningspunkt mellan öst och väst, mellan aktörer och intressesfärer. Vi måste ha beredskap att möta alla typer av utmaningar – klimatpåfrestningar såväl som påverkansoperationer och ytterst det väpnade angreppet. Det förutsätter en förståelse för våra

långsiktiga behov. Försvarsmakten måste få fortsatt utrymme att bygga förmågor för framtiden. Vi måste ges handlingsfrihet att göra egna prioriteringar. Vi måste få stöd för våra bedömningar.

Jag vet att förtroendet finns där. Allmänhetens tillit till vår förmåga att lösa uppdraget är högre än på mycket länge. Det finns en politisk samsyn om behovet av ett stärkt försvar. Inom Försvarsmakten har medarbetarnas förtroende för verksamheten, ledarskapet och de egna möjligheterna att utvecklas stärkts ytterligare. Med en sådan grund att stå på är allt möjligt. Vi är på väg i rätt riktning. I en tid som präglas av osäkerhet står vi stadigt.

* * *

Vi är nu drygt halvvägs in i det försvarsbeslut som styr vår verksamhet fram till och med år 2020. Jag kan med stolthet konstatera att Försvarsmakten levererar. Låt mig ge några exempel:

- Krigsdugligheten, alltså krigsförbandens förmåga att lösa sina huvuduppgifter vid höjd beredskap, har ökat. Det gäller både Försvarsmakten som helhet och de olika stridskrafterna. Men resan började från låga nivåer. När den militära förmågan i vår omvärld stärks i en snabbare takt än här hemma så ökar risktagningen – inte för Försvarsmakten utan för Sverige. Vi måste hålla jämna steg.
- Vi utbildar fler. Vi tog under förra året emot den första gruppen nya värnpliktiga. Under hösten har jag runt om i landet mött unga kvinnor och män under utbildning som imponerat genom sin kompetens och sitt engagemang. Vi har fått de bäst lämpade. Dem vill vi behålla.
- Genom de internationella insatserna bidrar vi till arbetet för fred och säkerhet i världen, en lika fin som långvarig svensk tradition. På utsatta platser som Mali, Irak och Afghanistan arbetar vi tillsammans med andra för att skapa förutsättningar för en fredlig utveckling. Vi gör skillnad.
- Vår säkerhet värnar vi tillsammans med andra. Vi tar nya steg i våra internationella samarbeten med länder och organisationer. Samarbetet med Finland har fördjupats och

omfattar planering för operativt samarbete bortom fred. Genom övningsverksamheten vässar vi våra förmågor, senast i NATO-övningen Trident Juncture, den mest omfattande av sitt slag på decennier. Förmågan till samverkan med andra länder i skarpt läge stärker tröskeleffekten. Tillsammans är vi starkare.

- På Gotland har vi invigt det första nya regementet sedan 1940-talet. Det är stort. En blick på kartan räcker för att förstå den strategiska betydelsen av militär närvaro mitt i Östersjön.
- Slutligen: Försvarmakten leder tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utvecklingen av ett nytt totalförvar. Syftet är att skapa ett motståndskraftigt samhälle. Många bidrar och alla har ett ansvar – myndigheter, organisationer, företag, enskilda.

Var står Försvarmakten idag?

Sverige har en försvarsmakt som känner stolthet och tillförsikt inför framtiden. Vi har lämnat ett framgångsrikt år bakom oss. Vi verkar och vi syns. Trycket är hårt men vi levererar med det vi har.

I den budget som antogs av riksdagen i december tillfördes Försvarmakten det ekonomiska tillskott som vi äskat för år 2019-2021. Tillskottet är välkommet och nödvändigt för att den operativa förmågan ska öka. Det ger oss möjlighet att fortsätta enligt fastställd plan, upprätthålla beredskap, genomföra övningsverksamhet och fullfölja investeringar. Det skapar förutsättningar för att vi under de närmaste åren ska kunna möta de utmaningar som utvecklingen i omvärlden ofrånkomligen ställer oss inför.

Men faktum kvarstår: De angivna ekonomiska ramarna måste följas upp genom långsiktiga politiska beslut. Det kommande försvarsbeslutet för åren 2021-2025 måste ange mål och ambitionsnivåer som tar sikte på längre perspektiv. En försvarsförmåga som utvecklas i takt med omvärlden kommer att kräva ytterligare resurser. Långsiktighet är en förutsättning för att

vi ska kunna behålla riktningen i verksamheten – i arbetslaget, i förbandet och i hela Försvarmakten.

Vi har varit tydliga med förutsättningarna och med behoven. I nästa steg är det de politiska besluten som sätter ramarna för det svenska försvaret.

* * *

Här och nu tar jag mitt ansvar för att vi bygger en organisation som möter varje hot och klarar varje utmaning.

Människorna i Försvarmakten utgör vår mest värdefulla tillgång. Under mina besök vid förbanden, resor till insatser och nedslag i övningsverksamheten får jag samma budskap: Vi behöver fler kvinnor och män med försvarsvilja, färdigheter och engagemang. Hanteringen av en mer komplex hotbild kräver bredare kompetens. Därför ska vi fortsätta våra ansträngningar att fylla våra krigsförband. Vi ska behålla dem vi har. Vi ska rekrytera nya. Vi ska skapa fler möjligheter till karriär i Försvarmakten.

Vi gör mycket. Men det krävs mer. Därför har jag beslutat att i det korta perspektivet gå vidare med fyra initiativ.

För det första: Jag vill se en substantiell ökning av antalet kvinnor och män som genomför militär grundutbildning. Det är min ambition att vi i ett första steg redan år 2020 ska grundutbilda upp till 5 000 personer. Det är tusen fler kvinnor och män än idag. Så skapar vi en rekryteringsbas till officersyrket och till en fortsatt karriär som anställd eller frivillig i Försvarmakten. Så breddar vi förankringen i samhället.

För det andra: Förmågan till cyberförsvar måste stärkas. Försvarmakten kommer därför att senast år 2020 genomföra en pilotutbildning av upp till 30 ”cybersoldater” som ska stärka både vår egen och andra myndigheters cyberkompetens. Våra system måste skyddas mot en kvalificerad motståndare som söker påverka svensk militär verksamhet och andra samhällsfunktioner. Den insikten delar vi med andra myndigheter. Därför kommer Försvarmakten också att fördjupa cybersamarbetet främst med FRA, Säkerhetspolisen och MSB.

För det tredje: Försvarmakten genomför nu beslutet att skapa en mer robust ledning som ger oss möjlighet att leda på samma sätt i fred, kris och krig. Det sker genom etableringen av tre försvarsgrensstaber och genom att vi nu tar över medarbetare från Försvarets materielverk som kommer med värdefull erfarenhet och kompetens. Tillsammans blir vi ett starkare lag. Med denna förändring i ryggen vill jag fortsätta se över möjligheter att vässa och skärpa organisationen av Försvärshögkvarteret. Vi kan göra mer.

För det fjärde: För att möta utvecklingen i vårt närområde måste vi stärka och komplettera luftförsvarsförmågan i brigaderna och i 18:e stridsgruppen på Gotland. Som ett led i detta arbete har jag beslutat att påbörja förbandssättning av luftvärnssystemet Robot 70/90, med tillhörande personal.

* * *

Försvarmakten ska bli bättre på att spegla det samhälle vi har i uppdrag att skydda. Det handlar om trovärdighet och det handlar om operativ effekt. Därför ska vi öka antalet kvinnor i Försvarmakten. Skälet är enkelt: Vi vet att ett jämställt försvar är ett starkare försvar. Det är en insikt som inte är unik för Sverige. Det finns ett växande internationellt engagemang och jag är stolt över att Sverige under förra året kunde spela en ledande roll i detta arbete.

Jag kräver fortsatta aktiva ansträngningar, på alla nivåer, för att motverka förekomst av trakasserier, kränkningar och andra ovälkomna beteenden i Försvarmakten. Respekten för varandra ska genomsyra allt vi gör. Vår försvarsmakt ska vara en förebild i samhället.

* * *

Varför behövs en stärkt försvarsförmåga i Sverige?

Svaret finns i utvecklingen i vårt närområde. Sveriges geostrategiska läge i kombination med en mer komplex hotbild ställer nya och högre krav på vår förmåga. Vi måste förhålla oss till ett över tid försämrat säkerhetsläge som alltjämt präglas av osäkerhet och oförutsägbarhet. Vi ser inga tecken på att spänningsläget avtar.

Sverige är en del av en friktionsyta som spänner från Arktis och Nordatlanten, ner över Östersjön och till Svarta Havsområdet. Längs vår egen gräns är Östersjön idag föremål för en omfattande militär aktivitet. Med många aktörer på en begränsad yta ökar risken för incidenter. Försvarsmakten måste ha beredskap och verktyg att analysera och agera för att undvika en eskalering.

Ryssland stärker sin militära förmåga och utmanar genom sitt agerande den europeiska säkerhetsordningen. Vi ser ett målmedvetet arbete för att nå de egna säkerhetspolitiska målen med både militära och icke-militära medel.

Icke-linjär krigföring, eller vad vi kallar agerande i gråzonen mellan krig och fred, har blivit en del av den säkerhetspolitiska verkligheten. Sverige måste kunna möta försök att systematiskt påverka samhället som helhet. Det är en realitet. Gråzonsproblematiken skär över myndighetsgränser och måste hanteras därefter. Det är ett gemensamt ansvar.

På den världspolitiska arenan är kasten tvära. Vi ser utspel och agerande med höga insatser. Det påverkar även oss. Vår säkerhetspolitiska hemvist har vi i Europa, där dynamiken nu förändras samtidigt som det europeiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet fördjupas. Det innebär både utmaningar och möjligheter.

* * *

Vad säger då denna lägesbild om Försvarsmaktens långsiktiga behov?

Det undgår ingen att komplexiteten i hotbilden har ökat. Krigföring kan ske på olika sätt och på vitt skilda arenor. Därför behöver Sverige en bred militär försvarsförmåga. Den ska omfatta kvalificerade mark-, sjö- och flygstridskrafter och en balanserad förmåga till ledning, logistik och underrättelse. Den ska bidra till att upprätthålla en militär tröskeleffekt över tiden. Genom vår förmåga ska vi kunna möta utvecklingen i vår omvärld så att vi begränsar den militärstrategiska risktagningen. Det ska finnas kapacitet att växla upp eller ändra riktning om läget motiverar det. Vi ska kunna upprätthålla vår trovärdighet och relevans som partner i bilaterala och multilaterala sammanhang.

En sådan försvarsförmåga förutsätter långsiktighet. Och den förutsätter handlingsfrihet.

I vår kommer Försvarsberedningen att genom sin slutrapport att ange tonen för inriktningen av det svenska försvaret från år 2021. Inför det arbetet vill jag ge följande budskap:

Om vårt land hamnar i krig måste vi vara nationellt uthålliga. Uthållighet får vi genom ett utvecklat totalförsvaret, förankrat i hela befolkningen. Vi får det genom ett militärt försvar som är rätt bemannat, materiellt uppfyllt och med samövade stridskrafter ur försvarsgrenarna.

Jag vill att vi bygger ett sådant försvar, med hög tillgänglighet. Jag vill arbeta för att säkra en långsiktigt hållbar personalförsörjning, med kompetenta anställda och frivilliga. Jag vill stärka vår förmåga att med militära resurser skydda samhällets infrastruktur. Jag vill öka vår kapacitet att försvåra och förhindra en motståndares utnyttjande av vårt nationella territorium. Jag vill säkra vår förmåga till långräckviddig krigföring. Jag vill stärka vår kompetens att hantera cyberkrigföring. Jag vill rusta Försvarsmakten att dra nytta av utvecklingen av nya teknologier.

* * *

Vi har kommit långt i vår resa. Från ett försvar helt inriktat på internationella operationer till en Försvarsmakt som möter och anpassar sig till en ny säkerhetspolitisk verklighet. En Försvarsmakt som mår bra och är redo att ta sig an framtida utmaningar. En Försvarsmakt som vill göra skillnad. Det handlar inte om att gå bakåt mot framtiden. Det handlar om att med öppna ögon och blicken mot målet skapa de bästa förutsättningarna för att dina och mina barn ska kunna leva i fred, frihet och säkerhet, precis som vi själva.

Så att livet kan fortsätta som vanligt.